UNDERSØGELSE AF SMEDEUDDANNELSEN

AF MOOS-BJERRE A/S FOR INDUSTRIENS UDDANNELSER OG METALINDUSTRIENS UDDANNELSESUDVALG

DEN 9. NOVEMBER 2023

Kommunikation og samarbejde på tværs af faggrupper

Langt størstedelen af virksomhederne mener, at de forskellige faggrupper i virksomheden er gode til den arbejdsrelaterede kommunikationen på tværs af faggrupperne

Figuren til højre viser, at 77 pct. af virksomhederne har svaret, at de enten er helt eller overvejende enige i, at de i deres virksomhed er gode til at kommunikere arbejdsrelateret, på tværs af de forskellige faggrupper, der er i virksomheden. Kun 2 pct. af virksomhederne har svaret, at de er overvejende eller helt uenige. 13 pct. af svaret, at de er hverken enige eller uenige.

Et stort flertal på 76 pct. af virksomhederne mener, at deres medarbejdere har de rette kompetencer til at samarbejde på tværs af faggrupper i virksomheden

Der er stor sammenhæng mellem virksomhedernes evner til en god arbejdsrelateret kommunikation og deres kompetencer til at samarbejde på tværs af faggrupper i virksomheden.

Flertallet på 76 pct. er helt eller overvejende enige, op imod kun 4 pct. der er helt eller overvejende uenige. 6 pct. har tilkendegivet, at de ikke ved, om deres medarbejdere har de rette kompetencer til at samarbejde på tværs af faggrupper i virksomheden.

Figur 6.1: I hvilken grad har vores medarbejdere en god arbejdsrelateret kommunikation og de rette kompetencer til at samarbejde på tværs

Antal respondenter: 168 virksomheder

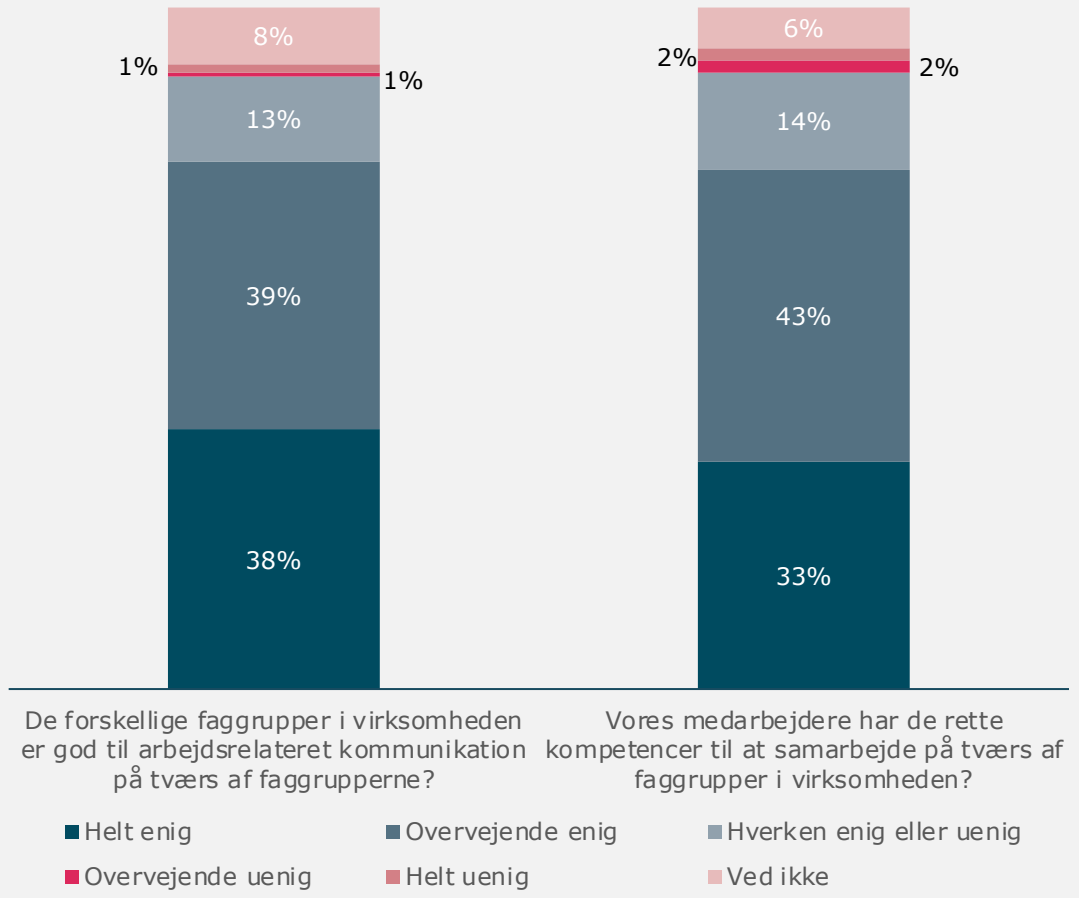

7. UDDANNELSENS OPBYGNING

Opdagelse af uddannelsen

Flere grundforløbselever end hovedforløbselever har opdaget smedeuddannelsen gennem en UU-vejleder

Figur 7.1 viser, hvordan de adspurgte lærlinge opdagede smedeuddannelsen. Flere grundforløbselever end hovedforløbselever har opdaget smedeuddannelsen gennem en UU-vejleder, hvilket gælder 10 pct. af grundforløbselever og kun 3 pct. af hovedforløbselever.

Modsat har flere lærlinge på hovedforløbet end lærlinge på grundforløbet opdaget smedeuddannelsen gennem familie, med hhv. 33 pct. af de lærlinge på hovedforløb og 24 pct. af de lærlinge på grundforløb.

Flere lærlinge har opdaget uddannelsen gennem andre muligheder, såsom af egen personlig interesse eller gennem fritidsarbejde

Figuren viser også, at 31 pct. af lærlinge på grundforløb og 29 pct. af lærlinge på hovedforløb har svaret, at de har fundet uddannelsen gennem andre muligheder, end de opstillede svarkategorier. Her skrev nogle, at de fandt uddannelsen gennem FGU, gennem deres arbejde eller fritidsjob i branchen, deres opholdssted, eller gennem egen personlige interesse for faget.

I den modsatte ende har kun hhv. 1 pct. af de adspurgte lærlinge på grundforløbet og 2 pct. af lærlinge på hovedforløbet svaret, at de har opdaget uddannelsen på TV eller gennem reklame.

Figur 7.1: Hvordan opdagede du smedeuddannelsen?

Antal respondenter: 90 lærlinge på grundforløb og 123 lærlinge på hovedforløb

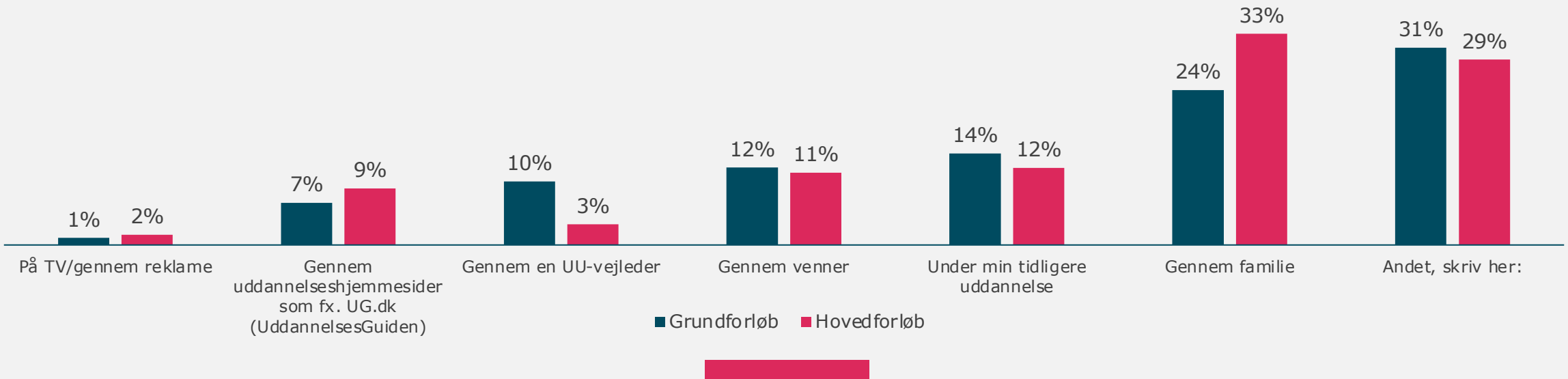

Forventninger til uddannelsen

Langt over halvdelen af lærlinge er enige i, at smedeuddannelsen har levet op til de forventninger, de havde, før de begyndte

Figur 7.2 øverst til højre viser lærlinges holdninger til, hvorvidt smedeuddannelsen har levet op til de forventninger de havde, før de begyndte på uddannelsen.

75 pct. af grundforløbselever er helt eller overvejende enige i, at smedeuddannelsen har levet op til de forventninger, de havde, før de begyndte, mens 72 pct. af hovedforløbseleverne er helt eller overvejende enige i det selvsamme.

Modsat svarer hhv. 14 pct. af grundforløbselever og 16 pct. af hovedforløbselever, at de er hverken enige eller uenige i udsagnet.

Langt over halvdelen af lærlinge oplever generelt, at faglærerens forventninger til dem er passende

Figur 7.3 viser, hvordan lærlinge generelt oplever faglærernes forventninger til dem.

79 pct. af grundforløbselever og 90 pct. af hovedforløbselever oplever generelt, at faglærernes forventninger til dem er passende. Modsat svarer 8 pct. af lærlinge på grundforløbet, at de oplever, at faglærernes forventninger til dem generelt er for høje. I den anden ende svarer 3 pct. af hovedforløbselever, at faglærernes forventninger generelt opleves at være for lave.

Figur 7.2: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Smedeuddannelsen har levet op til de forventninger, jeg havde, før jeg begyndte

Antal respondenter: 90 på grundforløb og 123 på hovedforløb

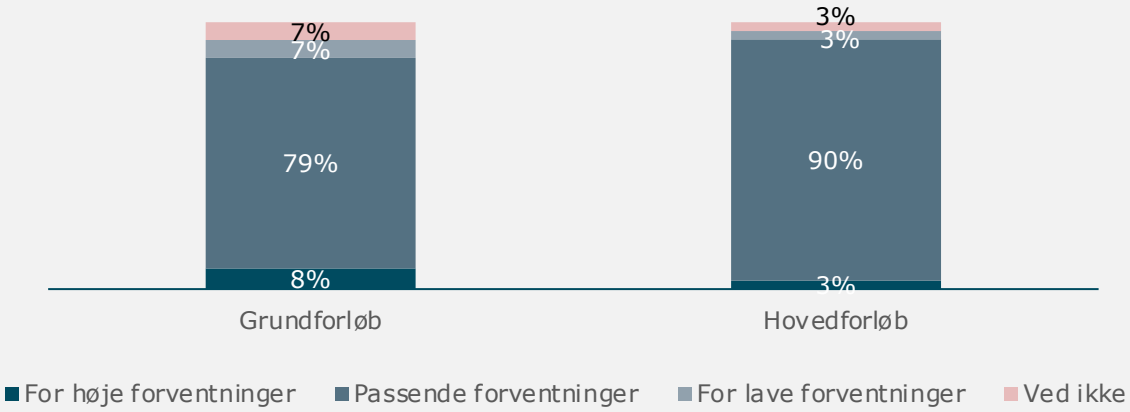

Figur 7.3: Hvordan oplever du generelt faglærernes forventninger til dig?

Antal respondenter: 90 lærlinge på grundforløb og 123 lærlinge på hovedforløb

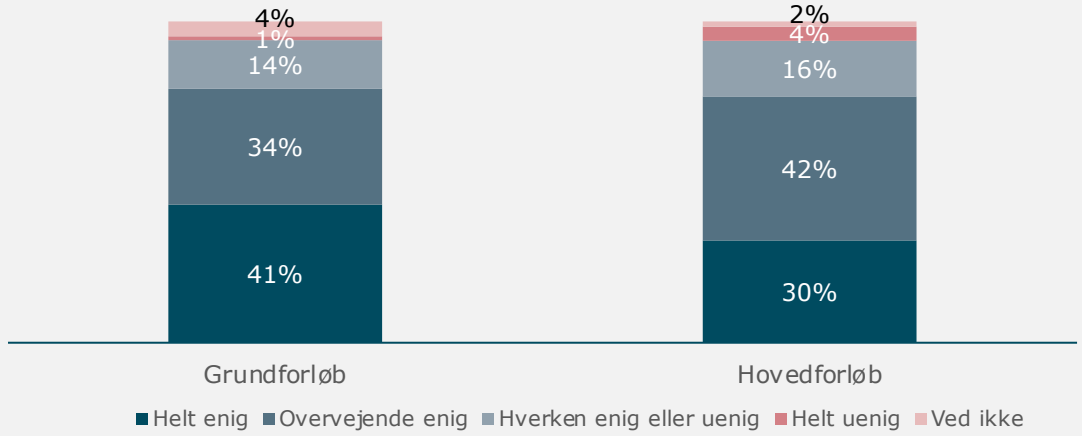

Modtagelse på skolen og lærepladsen

Langt størstedelen af lærlinge er blevet taget godt imod, da de startede på skolen og på lærepladsen

Figur 7.4 øverst til højre viser lærlinge, på grundforløbet og på hovedforløbets, holdninger til at blive taget godt imod på skolen.

95 pct. af lærlinge på grundforløbet er helt eller overvejende enige i, at de blev taget godt imod, da de startede på skolen. Her er 85 pct. af lærlinge på hovedforløbet ligeledes helt eller overvejende enige i selvsamme udsagn.

Modsat er kun 3 pct. af lærlinge på grundforløbet og 3 pct. af lærlinge fra hovedforløbet overvejende eller helt uenige i, at de blev taget godt imod på skolen.

Langt størstedelen af lærlinge er blevet taget godt imod, da de startede på lærepladsen

Figur 7.5 viser lærlinge på hovedforløbets holdninger til, hvorvidt de blev taget godt imod, da de startede på deres læreplads.

86 pct. af de adspurgte har svaret, at de er helt eller overvejende enige i, at de blev taget godt imod, da de startede på lærepladsen.

I den modsatte ende har 4 pct. af de adspurgte lærlinge på hovedforløbet tilkendegivet, at de er overvejende eller helt uenige i selvsamme udsagn.

Figur 7.4: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Jeg blev taget godt imod, da jeg startede på **skolen**

Antal respondenter: 90 lærlinge på grundforløb og 123 lærlinge på hovedforløb

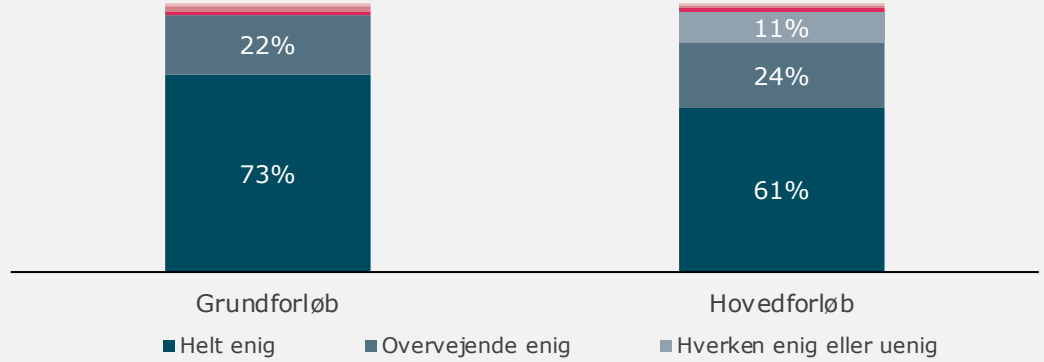

Figur 7.5: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Jeg blev taget godt imod, da jeg startede på **lærepladsen**

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

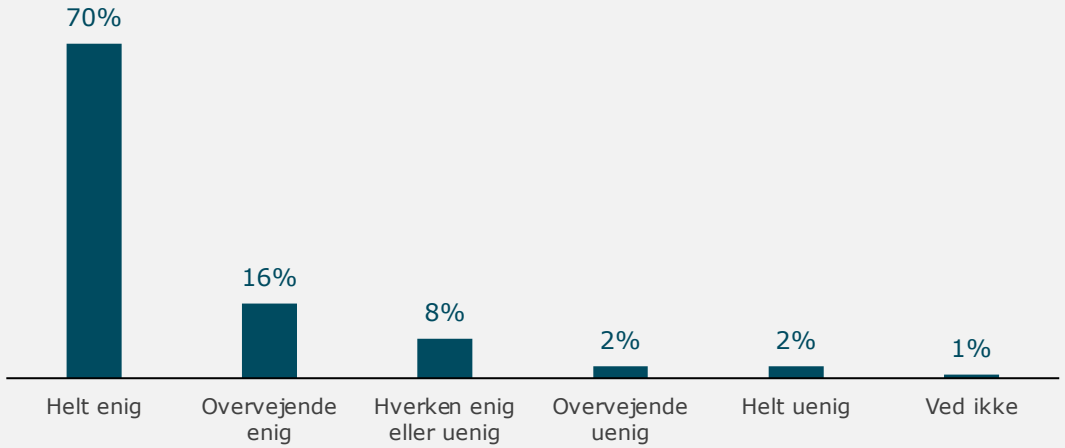

Dialog og feedback på skolen

Langt over halvdelen af lærlinge er helt eller overvejende enige i, at de har en god dialog med faglærere

Figur 7.6 øverst til højre viser lærlinges holdninger til dialogen med deres faglærere på uddannelsen.

81 pct. af de adspurgte på grundforløbet og 82 pct. af de adspurgte på hovedforløbet er helt eller overvejende enige i, at de har en god dialog med de faglærere, de har på uddannelsen.

Modsat er 4 pct. af lærlinge på grundforløb og 5 pct. af lærlinge på hoveforløb helt eller overvejende uenige i, at de har en god dialog med faglærerne på uddannelsen.

Figur 7.6: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Jeg har en god dialog med de faglærere, jeg har på uddannelsen

Antal respondenter: 90 lærlinge på grundforløb og 123 lærlinge på hovedforløb

Langt over halvdelen af lærlinge får personlig feedback på deres arbejde på skolen

Figur 7.7 nederst til højre viser lærlinges holdninger til at få personlig feedback på deres arbejde på skolen.

79 pct. af de adspurgte både på grundforløbet og på hovedforløbet er helt eller overvejende enige i, at de får personlig feedback på deres arbejde på skolen.

Omvendt er 6 pct. af lærlinge på grundforløbet og 5 pct. af lærlinge på hoveforløbet helt eller overvejende uenige i, at de får personlig feedback på deres arbejde på skolen.

Figur 7.7.: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Jeg får personlig feedback på mit arbejde på skolen

Antal respondenter: 90 lærlinge på grundforløb og 123 lærlinge på hovedforløb

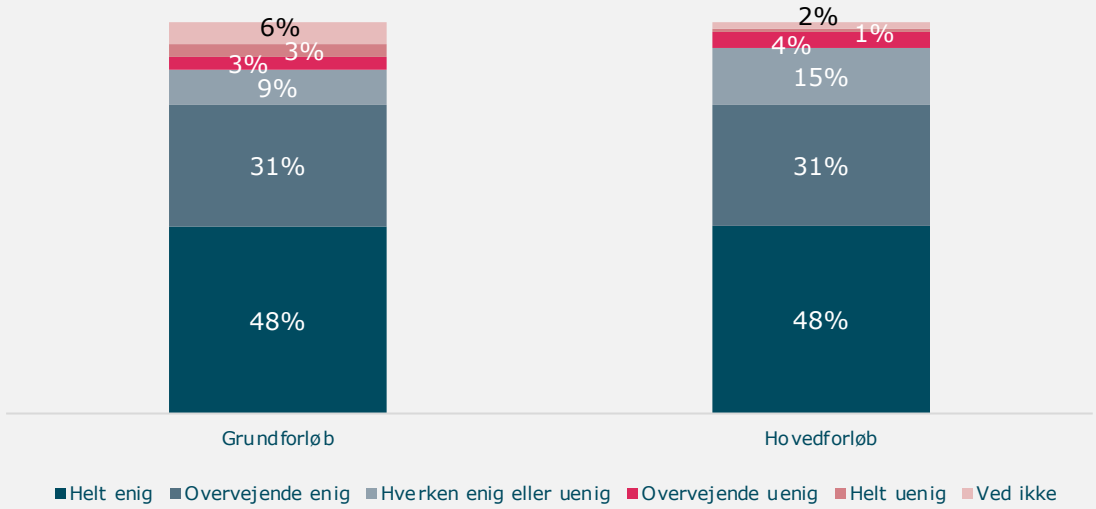

Uddannelsens struktur

Størstedelen af lærlinge er tilfredse med uddannelsens struktur

Figur 7.8 nedenfor viser lærlinges tilfredshed med uddannelsens struktur i form af smedeteknik 1, 2, 3 og 4. Størstedelen af lærlinge på grundforløb og på hovedforløb, dvs. 61 og 70 pct., er tilfredse eller meget tilfredse med uddannelsens struktur.

4 pct. af lærlinge på grundforløbet og 6 pct. af lærlinge på hovedforløbet er omvendt utilfredse eller meget utilfredse med uddannelsens struktur.

35 pct. af lærlinge på grundforløbet har angivet, at de hverken er tilfredse eller utilfredse eller ikke ved, om de er tilfredse med uddannelsens struktur. For lærlinge på hovedforløbet er denne andel 24 pct.

Figur 7.8 Hvor tilfreds er du med uddannelsens struktur? (Her menes der smedeteknik 1, 2, 3 og 4)

Antal respondenter: 90 lærlinge på grundforløb og 123 lærlinge på hovedforløb

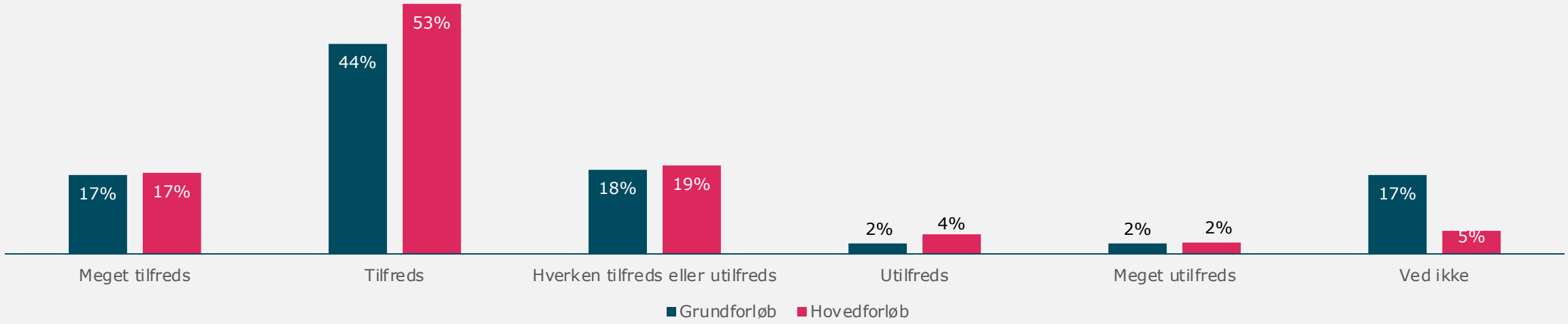

Certificeringer på hovedforløbet

Over halvdelen af lærlinge har haft mulighed for at tage svejsercertifikater under deres hovedforløb på smedeuddannelsen

Figur 7.9 viser lærlinges tilkendegivelse af, hvilke certifikater, de har haft mulighed for at tage under deres hovedforløb på smedeuddannelsen.

56 pct. af lærlinge tilkendegiver, at de har haft mulighed for at tage svejsercertifikater under deres hovedforløb på smedeuddannelsen, og 39 pct. har haft mulighed for at tage truckcertifikater under deres hovedforløb. I modsætning til dette har kun 3 pct. svaret, at de har haft mulighed for at tage krancertifikat.

Udover de ovenstående tilkendegivelser har 32 pct. af de adspurgte lærlinge tilkendegivet, at de har haft mulighed for at tage andre certifikater og herunder uddybet, hvilke certifikater det drejer sig om.

Flere lærlinge har tilkendegivet, at det er kurser i varmt arbejde, førstehjælp, paragraf 17, i arbejdsmiljø og sikkerhed, svejsning og termisk skæring, som de er blevet tilbudt.

Modsat har flere tilkendegivet, at de ikke havde kendskab til muligheden for at tage kurser under deres hovedforløb på smedeuddannelsen.

Figur 7.9: Hvilke certifikater har du haft mulighed for at tage under dit hovedforløb på smedeuddannelsen?

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

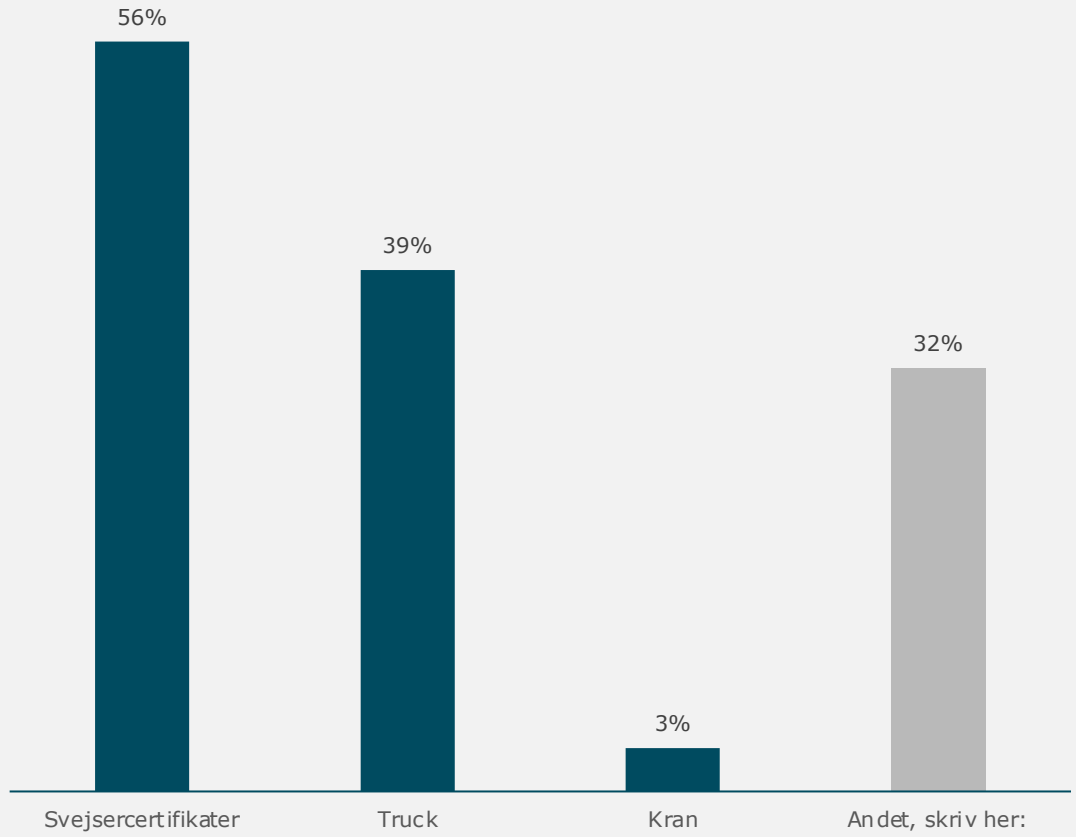

Kendskab til profiler på smedeuddannelsen

Over halvdelen af lærlinge på hovedforløbet har stiftet bekendtskab med svejsning og materialelære, bearbejdning, montage og kvalitetssikring af svejsning

Figur 7.10 nedenfor illustrerer lærlinges tilkendegivelser af, hvilke af de nævnte profiler de har stiftet bekendtskab med. 76 pct. af de adspurgte lærlinge på hovedforløb og 54 pct. af de adspurgte lærlinge på grundforløb har svaret, at de har stiftet bekendtskab med svejsning og materialelære.

De resterende 8 kategorier, herunder blandt andet multismed, automatik og hydraulik m.fl., er det under halvdelen af de adspurgte lærlinge både på hovedforløbet og grundforløbet der har stiftet bekendtskab med.

I fokusgruppeinterview med lærlinge på hovedforløbet udtrykkes en generel uvished blandt lærlinge om de forskellige profiler, hvor de interviewede lærlinge alle udtrykker, at de slet ikke kender til profilerne. Kun få af dem har hørt om enkelte af profilerne, men uden et større kendskab til disse.

> *"Fire af dem[profilerne] har jeg hørt om, men resten har jeg ikke umiddelbart hørt om eller fået noget at vide om"*
>
> Lærling på hovedforløb

Under halvdelen af lærlinge har stiftet bekendtskab med svejserobotter og automatiseret svejsning

34 pct. af lærlinge på hovedforløbet og 4 pct. af lærlinge på grundforløbet har stiftet bekendtskab med svejserobotter og automatiseret svejsning.

Omvendt fremgår det, af ekspertinterviews med toneangivende virksomheder og kvalitative interviews med virksomheder, at netop robotteknologi og automatik er et område, som virksomhederne fremhæver som værende vigtigt at udvikle kompetencer inden for.

> *"Det bliver helt sikkert flere håndteringsrobotter vi vil se ind i"*
> Virksomhedsejer

> *"Man skal være med på beatet med automatikteknik og robotteknologi"*
> Adm.direktør

> *"Der er ingen tvivl om, at skolerne skal tænke mere ind i robotteknologi, for det er jo den vej, vi går. Robotterne er kommet for blive"*
> Toneangivende virksomhed

Figur 7.10: Hvilke af følgende profiler har du stiftet bekendtskab med på smedeuddannelsen? (Vælg gerne flere)

Antal respondenter: 90 lærlinge på grundforløb og 123 lærlinge på hovedforløb

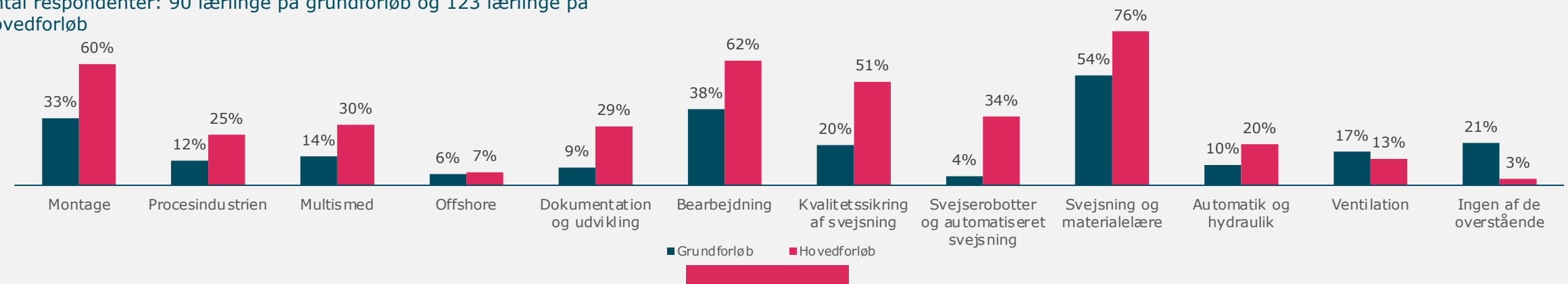

Specialisering I

Der findes ikke et tydeligt billede af lærlinges holdning til at specialisere sig senere i deres uddannelsesforløb

Figur 7.11 viser lærlinge på hovedforløbets holdninger til, hvorvidt det er/var for tidligt i deres uddannelsesforløb, at de skal/skulle vælge speciale, og dernæst hvorvidt de ville foretrække at specialisere sig senere i deres uddannelsesforløb.

Det første udsagn i første søjle deler vandene stort set ligeligt, hvoraf 28 pct. af lærlinge er helt eller overvejende enige i, at de ville foretrække at specialisere sig senere i deres uddannelsesforløb, og 27 pct. af lærlinge er modsat helt eller overvejende uenige i, at de ville foretrække at specialisere sig senere i deres uddannelsesforløb. Desuden tilkendegiver 37 procent, at de er hverken enige eller uenige i, at de ville foretrække at specialisere sig senere i uddannelsesforløbet.

Figur 7.11: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn?

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

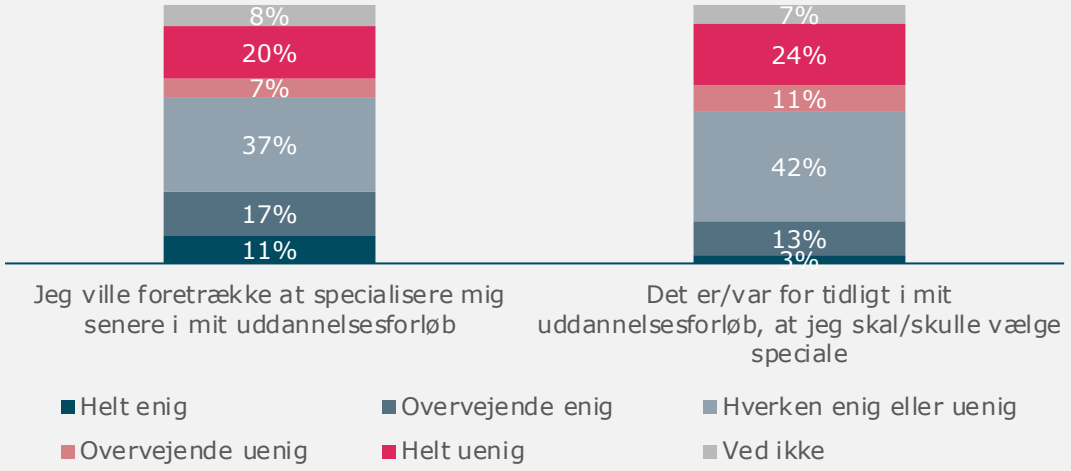

35 pct. af lærlinge er helt eller overvejende uenige i, at det er/var for tidligt i deres uddannelsesforløb, at de skal/skulle vælge speciale

Anden søjle i figur 7.11 viser lærlinges tilkendegivelser i forhold til udsagnet om, at det er/var for tidligt i deres uddannelsesforløb, at de skal/skulle vælge speciale. Også her tilkendegiver 42 pct., at de er hverken uenige eller enige i, at det er/var for tidligt i deres uddannelsesforløb, at de skal/skulle vælge speciale.

16 pct. er helt eller overvejende enige i, at det er/var for tidligt i deres uddannelsesforløb, at de skal/skulle vælge speciale. Modsat tilkendegiver 35 pct., at de er helt eller overvejede uenige i, at det er/var for tidligt i deres uddannelsesforløb, at de skal/skulle vælge speciale.

I fokusgruppeinterviews med lærlinge på hovedforløbet blev der spurgt ind til netop dette resultat fra spørgeskemaundersøgelsen. Her tilkendegav lærlingene i fokusgruppen, at det varierede fra skole til skole, hvornår opdelingen af eleverne i specialer fandt sted, men at der var en bred enighed om, at en tidlig specialisering er meningsfuld. Det var særligt gældende for rustfri og sorte smede, som blev begrundet med, at materialernes forskelligartethed udgør forskellige arbejdsprocesser.

”Meget giver sig selv ved valg af læreplads. Det kan ikke nytte noget, at ville have speciale i sort, hvis du kun har en læreplads der har rustfrit”
Lærling på hovedforløb

”Vi bliver først skilt ad på H3. Det er rart nok at få lov at snuse til begge dele, men man skal også helst vide det, når det er”
Lærling på hovedforløb

Fra ekspertinterviews blev der ligeledes givet udtryk for et behov for tidlig specialisering.

”Jeg tror, det er en forkert opbygning. Hvis man være noget bliver man med det samme. Hvis man så vil bygge ovenpå, skal der være let adgang med nogle moduler”
Konsulent

Specialisering II

Størstedelen af lærlinge på hovedforløbet oplever ikke, at det er for sent på uddannelsen, at de bliver oplært i deres speciale, i forhold til de forventninger lærepladsen har til dem

Figur 7.12 illustrerer de adspurgte lærlinge på hovedforløbets oplevelser af, hvorvidt det er for sent på uddannelsen, at de bliver oplært i deres speciale, i forhold til de forventninger lærepladsen har til dem.

60 pct. af lærlinge fra hovedforløbet oplever ikke, at det er for sent på uddannelsen, at de bliver oplært i deres speciale i forhold til de forventninger lærepladsen har til dem.

Modsat oplever 17 pct. af de adspurgte lærlinge på hovedforløbet, at det er for sent, at de bliver oplært i deres speciale i forhold til lærepladsens forventninger til dem.

Figur 7.12: Oplever du, at det er for sent på uddannelsen, at du bliver oplært i dit speciale i forhold til de forventninger lærepladsen har til dig?

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

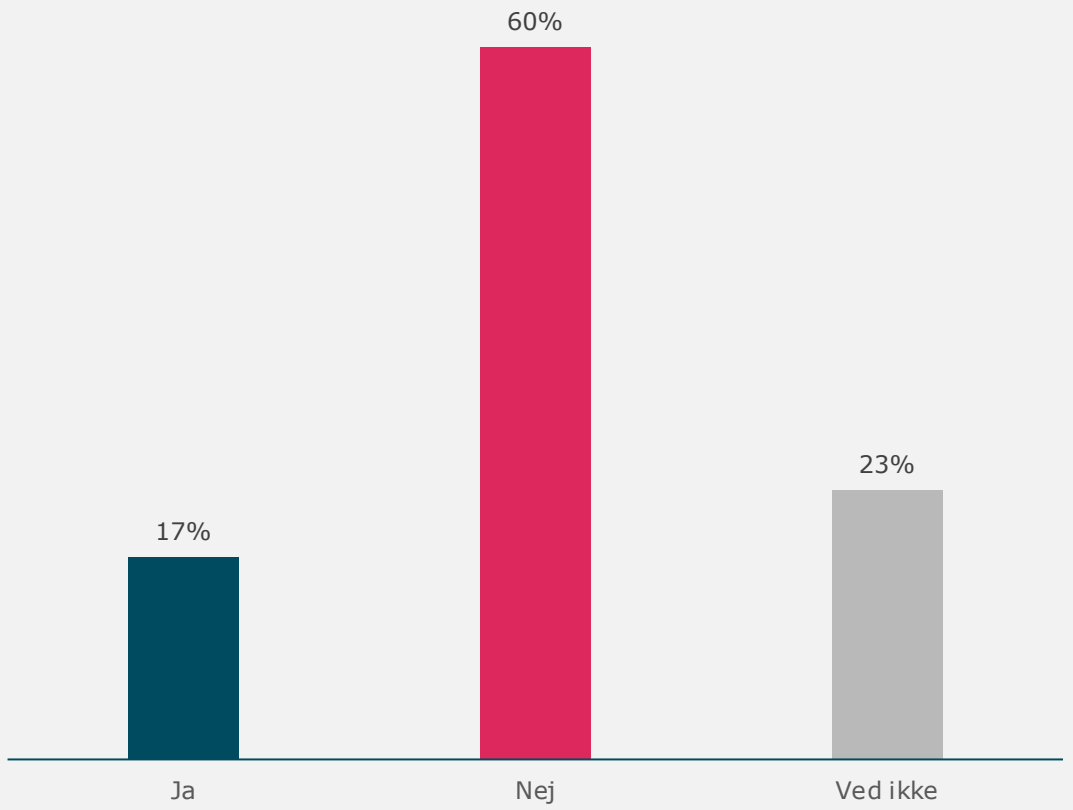

Efterspurgte kompetencer på lærepladsen

Over halvdelen af lærlinge på hovedforløbet er helt eller overvejende enige i, at de har haft de rette kompetencer i starten af hovedforløbet i forhold til det, lærepladsen efterspørger

Figur 7.13 viser lærlinge på hovedforløbets holdning til, hvorvidt de i starten af hovedforløbet har haft de rette kompetencer i forhold til det lærepladsen efterspørger.

57 pct. af de adspurgte er helt eller overvejende enige i, at de har haft de rette kompetencer i starten af hovedforløbet i forhold til det lærepladsen efterspørger.

Modsat er 6 pct. af lærlingene helt eller overvejende uenige i, at de i starten af hovedforløbet har haft de rette kompetencer i forhold til lærepladsens efterspørgsel.

Derimellem har 32 pct. af de adspurgte lærlinge tilkendegivet, at de er hverken enige eller uenige, i at de har haft de rette kompetencer i starten af hovedforløbet i forhold til det, deres læreplads efterspørger.

Figur 7.13: Hvor enig eller uenig er du i, at du i starten af hovedforløbet har haft de rette kompetencer i forhold til det lærepladsen efterspørger?

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

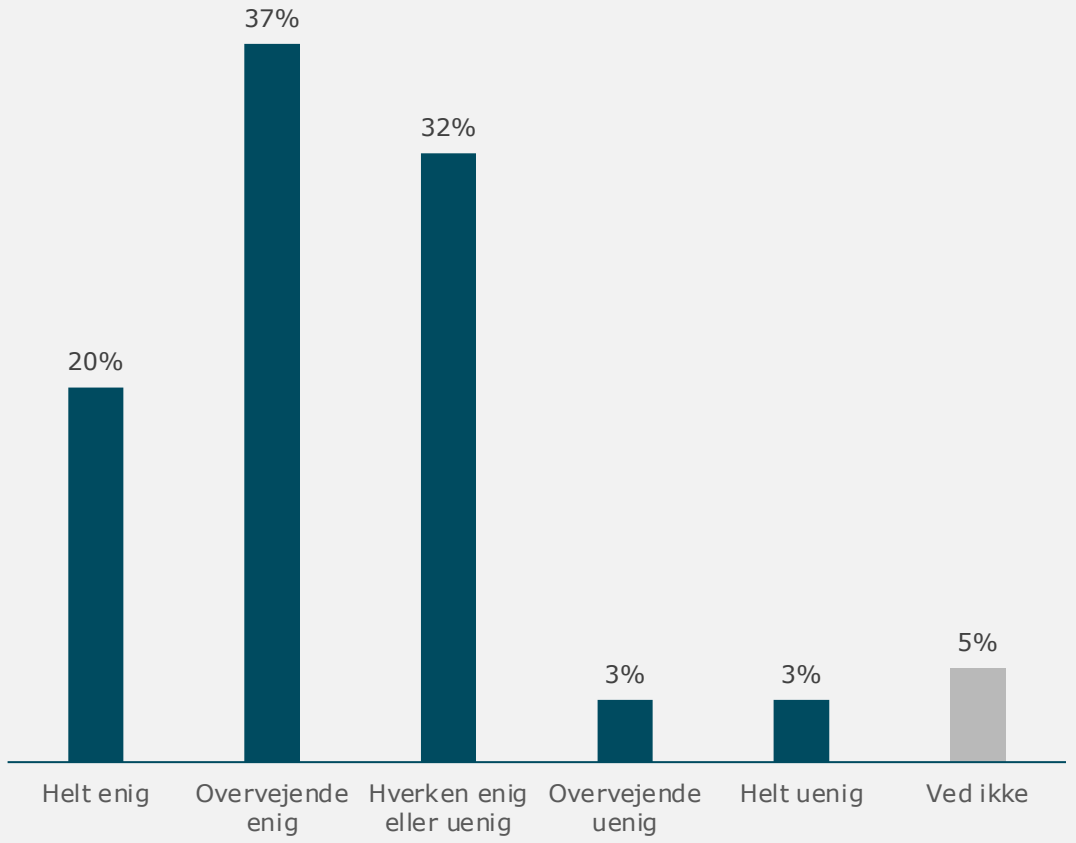

Lærepladsen – dialog og feedback I

Over halvdelen af de adspurgte lærlinge på hovedforløbet føler, at deres læreplads løbende tjekker op på, hvordan de synes det går ift. deres uddannelse

Venstre søjle i figur 7.14 viser lærlinge på hovedforløbets opleves af, hvorvidt deres læreplads løbende tjekker op på, hvordan de synes det går ift. deres uddannelse.

62 pct. af de adspurgte lærlinge har tilkendegivet, at de føler, at de løbende tjekker op på hvordan de synes det går ift. deres uddannelse, på deres læreplads.

Modsat føler 24 pct. af de adspurgte lærlinge, at de på deres læreplads ikke løbende tjekker op på, hvordan de synes det går ift. deres uddannelse.

Lige under halvdelen af lærlinge på hovedforløbet drøfter løbende oplæringsmålene på deres læreplads

Højre søjle i figur 7.14 illustrerer, hvorvidt lærlinge løbende drøfter oplæringsmålene på deres læreplads.

Lige under halvdelen af de adspurgte lærlinge, dvs. 41 pct., drøfter løbende oplæringsmålene på deres læreplads.

Modsat har 40 pct. af de adspurgte lærlinge tilkendegivet, at de ikke løbende drøfter oplæringsmålene på deres læreplads.

Figur 7.14: Dialog og feedback på lærepladsen

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

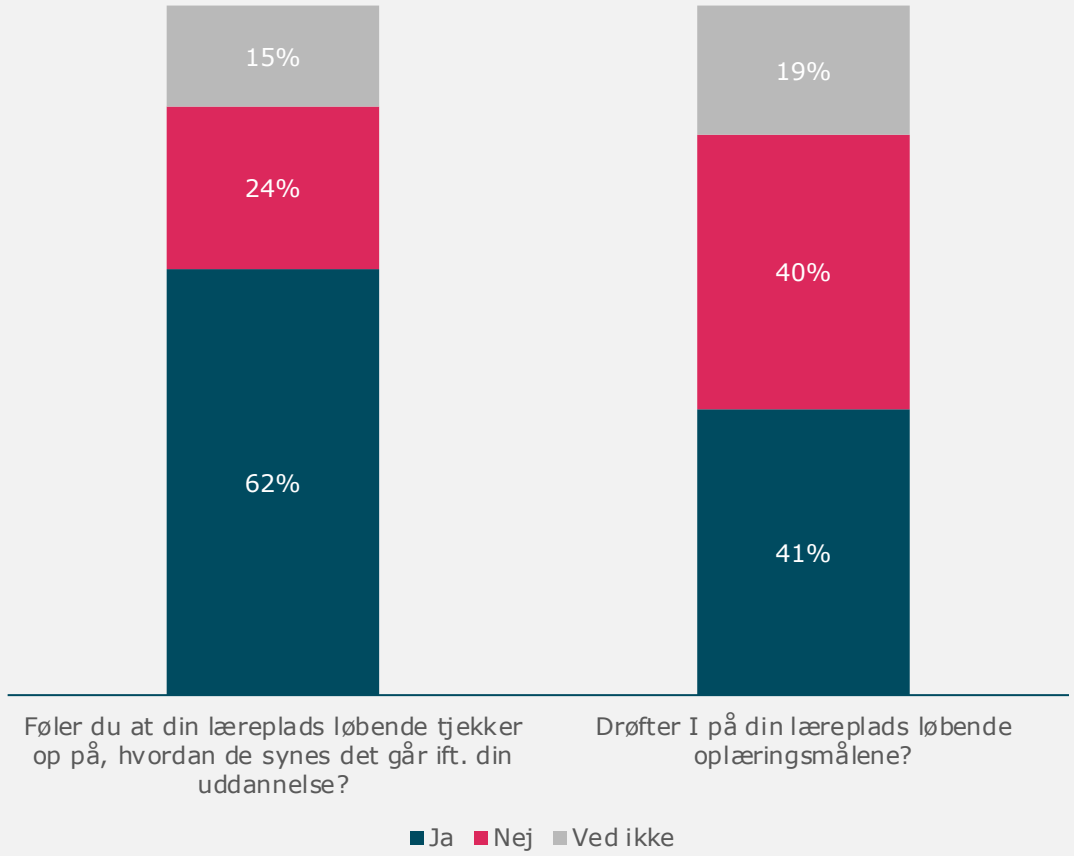

Lærepladsen – dialog og feedback II

41 pct. af lærlinge på hovedforløbet ved ikke, om der sker en overlevering mellem skolen og deres læreplads om, hvordan deres skoleophold er gået

Figur 7.15 til højre viser, lærlinge på hovedforløbets oplevelse af, hvorvidt der sker en overlevering mellem skolen og deres læreplads om, hvordan deres skoleophold er gået, og hvorvidt der er emner, de skal arbejde ekstra med inden næste skoleophold.

Første søjle i figuren viser, at 41 pct. af de adspurgte lærlinge på hovedforløbet ikke ved, om der sker en overlevering mellem skolen og deres læreplads om, hvordan deres skoleophold er gået. 21 pct. af lærlingene har svaret, at der ikke sker en overlevering mellem skolen og deres læreplads. Modsat svarer 37 pct. af de adspurgte, at der sker en overlevering mellem skolen og lærepladsen om det førnævnte.

42 procent af lærlinge ved ikke, om der sker en overlevering mellem skolen og deres læreplads, om der er emner de skal arbejde ekstra med inden deres næste skoleophold

Anden søjle i figur 7.15 viser, at 42 pct. af de adspurgte lærlinge på hovedforløbet ikke ved, om der sker en overleveren mellem skolen og deres læreplads om, hvorvidt der er emner de skal arbejde ekstra med inden næste skoleophold.

33 pct. af lærlinge tilkendegiver, at der sker en overlevering mellem skolen og deres læreplads, om hvorvidt der er emner de skal arbejde ekstra med inden næste skoleophold. I den modsatte ende tilkendegiver 25 pct. af de adspurgte lærlinge, at der ikke sker en overlevering mellem skolen og lærepladsen om det selvsamme.

Figur 7.15: Sker der en overlevering mellem skolen og din læreplads om:

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

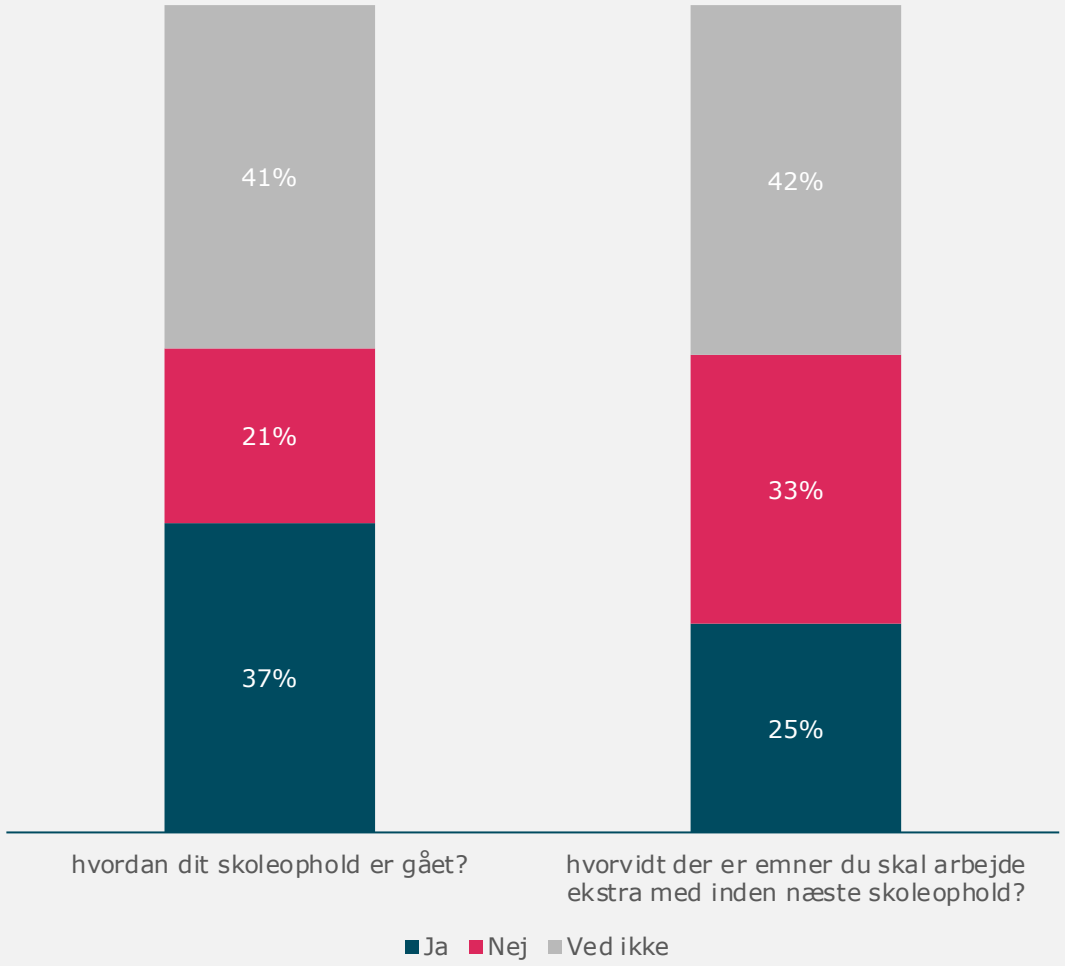

Relevans af skolen og lærepladsen

Flest lærlinge synes, at det, de lærer på lærepladsen er relevant

Figur 7.16 til højre viser lærlinge på hovedforløbets holdninger til, om de synes, at det, de lærer på hhv. skolen og lærepladsen er relevant.

85 pct. af lærlinge på hovedforløbet har tilkendegivet, at de synes, at det, de lærer på lærepladsen er relevant. Det er 9 pct. færre lærlinge, dvs. 76 procent, der har tilkendegivet, at de synes, at det, de lærer på skolen er relevant.

Fra fokusgruppeinterviews med lærlinge på hovedforløbet fremgår det, at lærlinge oplever, at de får mest med på lærepladsen i forhold til på skolen.

> ”Skolen har været fint nok, men jeg føler ikke, at det vi lærer, altid er noget, vi har brug for. Skolen er vigtig, men jeg har ikke altid kunne sammenligne det ude på lærepladsen”
> Lærling på hovedforløb

Det bliver uddybet af lærlingene, at den manglende relevans hænger sammen med, at de ikke altid kan oversætte det, de lærer på skolen til deres arbejde på lærepladsen. Dette er der flere årsager til, som vil afdækkes på de kommende sider i rapporten.

Figur 7.16: Synes du, at det er relevant det du lærer på:

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

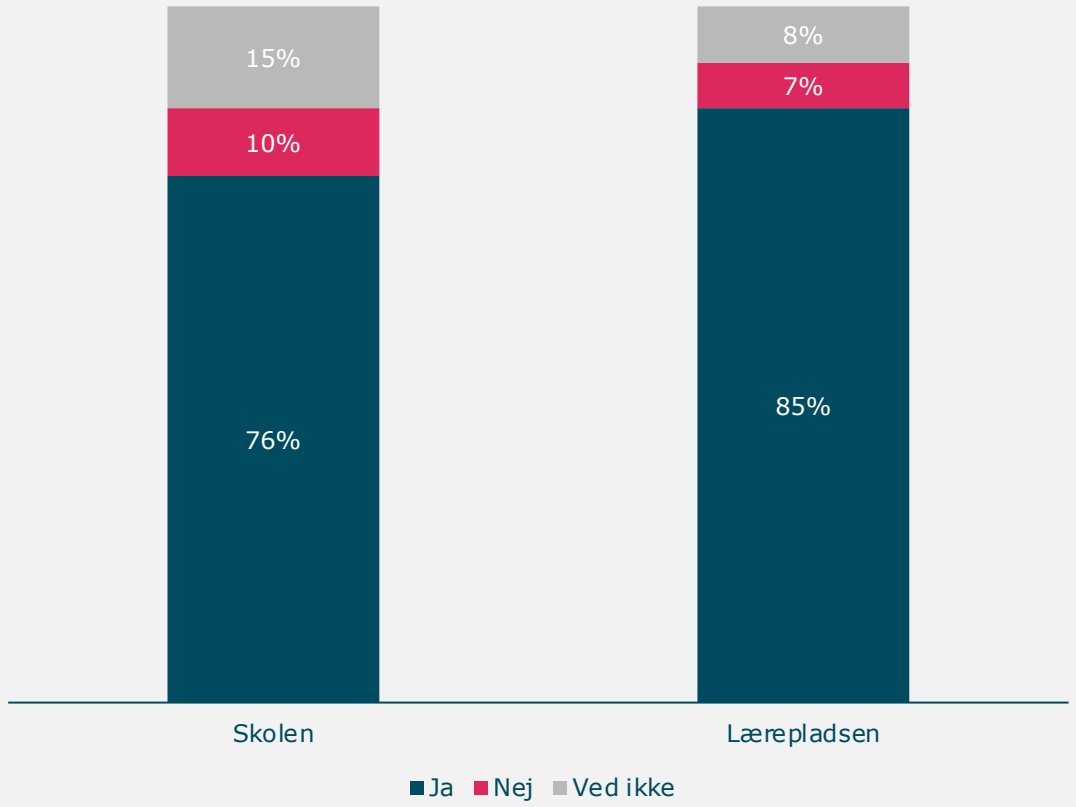

Samspil mellem undervisning og praksis

66 pct. af lærlinge på hovedforløbet synes, at undervisningen er tæt forbundet med praksis

Figur 7.17 viser lærlinge på hhv. grundforløbet og hovedforløbets tilkendegivelser af, hvorvidt de er enige eller uenige i, at undervisningen er tæt forbundet med praksis.

66 pct. af de adspurgte lærlinge på hovedforløbet har tilkendegivet, at de synes, at undervisningen er tæt forbundet med praksis.

Omvendt synes 9 pct. af lærlingene ikke, at undervisningen er tæt forbundet med praksis.

Fokusgrupperne med lærlinge udtrykker ligeledes en holdning til, at undervisning og praksis er tæt forbundet. Her nævnes blandt de interviewede lærlinge, at uddannelsens forankring i praksis netop er en af de gode grunde til at tage smedeuddannelsen:

> ”Hvis man er blevet skoletræt, er det godt at komme ud og få noget i hænderne”
> Lærling på hovedforløbet

> ”For mig synes jeg det er spændende at bruge sine hænder og lære, hvordan man arbejder med metal”
> Lærling på hovedforløbet

Figur 7.17: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Jeg synes, at undervisningen er tæt forbundet med praksis

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

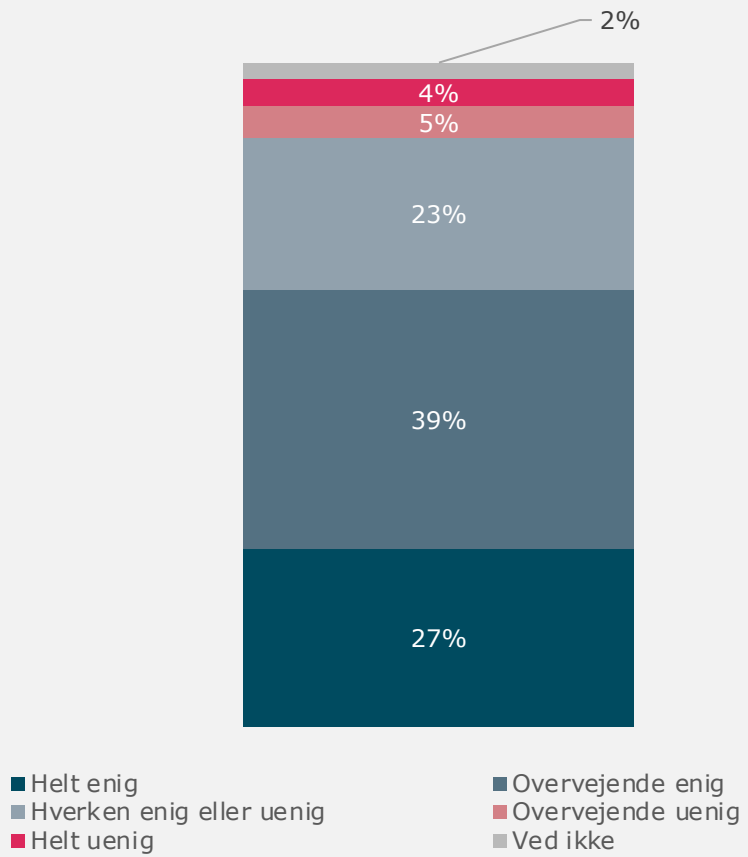

Fordelingen mellem teoretiske og praktiske fag

61 pct. af lærlinge på hovedforløbet mener, at der er en god fordeling mellem teoretiske og praktiske fag på uddannelsen

Figur 7.18 viser lærlinge på hovedforløbets holdninger til, om der er en god fordeling mellem teoretiske og praktiske fag på uddannelsen.

61 pct. af lærlinge på hovedforløbet er helt eller overvejende enige i, at der er en god fordeling mellem teoretiske og praktiske fag på uddannelsen.

Modsat svarer 16 pct. af lærlinge på hovedforløbet, at de er helt eller overvejende uenige i, at der er en god fordeling mellem teoretiske og praktiske fag på uddannelsen.

I fokusgrupperne med lærlinge på hovedforløbet blev der af flere udvist et ønske om et større fokus på det teoretiske, når lærlinge er på forløb på skolen:

> ”Når man kommer på skole burde man tage tiden til at fordybe sig bag i de teoretiske ting - fordi det er der ikke tid til ude på lærepladsen - men det føler jeg ikke altid, der er på skolen. Det får jeg ikke meget ud af”
> Lærling på hovedforløbet

Ønsket om et større fokus på teorien forklares i fokusgruppen med, at det er vigtigt for lærlinge at få en teoretisk ballast til at kunne klare de opgaver, de stilles, og til at omstille sig til at lære nye færdigheder og maskiner at kende:

> ”Hvis du ikke har teorien med, hjælper det ikke ret meget at lære en masse nye ting”
> Lærling på hovedforløbet

Figur 7.18: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Der er en god fordeling mellem teoretiske og praktiske fag på uddannelsen

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

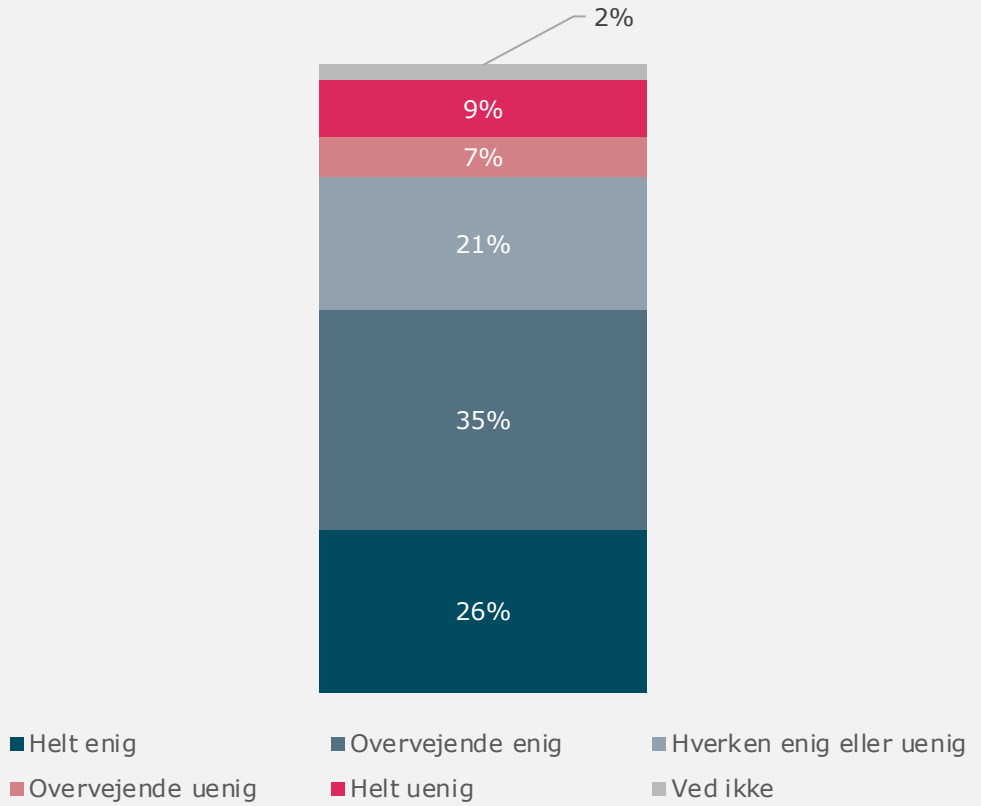

Udstyr I

Næsten halvdelen af lærlinge på hovedforløbet er uenige i, at kvaliteten af udstyret på skolen er lige så godt som på deres læreplads

Figur 7.19 viser lærlinges holdninger til, hvorvidt kvaliteten af udstyret på deres skole er lige så godt, som på deres læreplads. 44 pct. af de adspurgte lærlinge er helt eller overvejende uenige i, at kvaliteten af udstyret på skolen er lige så godt som på deres læreplads. Modsat svarer 21 pct. af lærlingene, at de er helt eller overvejende enige i, at kvaliteten af udstyret på skolen er lige så godt som på deres læreplads.

Under fokusgruppeinterviews med lærlinge på hovedforløbet uddybes det som fællesnævner for de interviewede lærlinge, at det drejer sig om en mangel på helt basalt værktøj og udstyr på skolen, og på vedligeholdelse af det, der er til rådighed. En lærling udtaler:

> ”Vi har lige lavet en opgave på skolen, som jeg laver til daglig på mit arbejde, hvor jeg ikke kunne få til at virke på skolen, fordi det jeg havde at gøre med på skolen var så dårligt”
> Lærling på hovedforløbet

Lærlinge i fokusgruppen udpeger en mangel på vedligeholdelse af det værktøj og de maskiner, der er til rådighed på skolen, som er gammelt og ofte går i stykker.

> ”Det er et stort problem på vores skole, at ting er i stykker. En bukker, som vi skulle bruge til vores obligatoriske projekter, virkede ikke under hele perioden, hvor vi skulle lave det projekt, så det var meget udfordrende”
> Lærling på hovedforløbet

Lærlingene udtrykker, at mangel på udstyr resulterer i, at lærlinge står i kø til at udføre opgaver, hvoraf læringen bremses, og samtidig opstår et hierarki, hvor der er førsteret til de ældste lærlinge, og dem, der skal til svendeprøve.

> ”Hvis man er sammen med dem på svendeprøven på forløbene, ender man lynhurtigt med ikke at kunne fuldføre sin opgave”
> Lærling på hovedforløbet

Flere af lærlinge i fokusgruppen tager egen værktøjskasse med på skolen som følge af den haltende kvalitet

Som resultat af de manglende midler på skolen fortæller flere lærlinge fra fokusgruppen, at de selv medbringer egen værktøjskasse fra deres læreplads, når de er på skolen:

> ”Alle de gange jeg har været på skole, har jeg haft min egen værktøjskasse med fra lærepladsen. Værktøjet på skolen er ikke særlig godt, og jeg vil hellere have det med, som jeg kender, og ved hvad kan og hvordan det passer, hvor det på skolen er virkelig gammelt”
> Lærling på hovedforløbet

En af lærlingene foreslår hertil at indføre egne lærlingekasser, ligesom der er på mureruddannelsen, hvortil eleverne tildeles egen værktøjskasse og får ansvar for at passe på det værktøj, de får og dermed forebygger, at værktøj forsvinder eller går i stykker.

Figur 7.19: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Kvaliteten af udstyret på skolen er lige så godt som på min læreplads

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

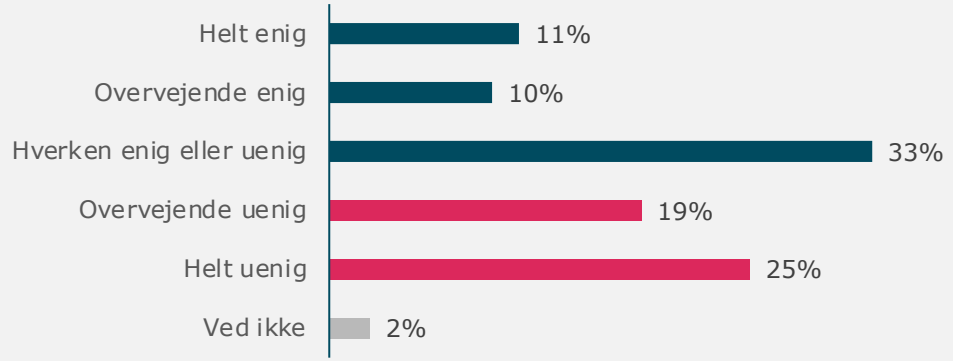

Udstyr II

Flertallet af lærlinge oplever, at de på deres læreplads har udstyr, som de ikke lærer at betjene på skolen

Figur 7.20 viser lærlinge på hovedforløbets oplevelse af, hvorvidt deres læreplads har udstyr, som de ikke lærer at betjene på skolen.

61 pct. af de adspurgte lærlinge oplever, at de på deres læreplads har udstyr, som de ikke lærer at betjene på skolen. Modsat har 29 pct. af lærlingene tilkendegivet, at de ikke oplever, at de på deres læreplads har udstyr, som de ikke lærer at betjene på skolen.

I forlængelse af den haltende kvalitet af skolens udstyr, forklarer lærlinge i fokusgruppeinterviews, at de ikke forventer, at skolerne skal have det nyeste udstyr, som de kan støde på hos lærepladsen. Men flere oplever, at noget af det basale udstyr på skolen, særligt inden for svejsning, er dateret og fjernt fra den virkelighed, de møder på lærepladsen. En lærling udtaler:

> ”Der er en kæmpe forskel på det udstyr, vi har på skolen, og det vi har på lærepladsen. Svejserne på skolen er rigtig gamle. På min læreplads har vi en forholdsvis ny svejser, og der kan man mærke en kæmpe forskel”
> Lærling på hovedforløbet

Lærlinge nævner som et resultat af, at svejseudstyr er dateret, at de ikke lærer det, de skal på skolen, fordi det gøres på en anden måde ude ved virksomhederne.

> ”Rent svejsermæssigt har jeg ikke lært noget, jeg kunne bruge på lærepladsen”
> Lærling på hovedforløbet

> ”Det der med at lære at svejse, det er slet ikke sådan vi svejser i virkeligheden”
> Læring på hovedforløbet

Figur 7.20: Oplever du, at din læreplads har udstyr, som du ikke lærer at betjene på skolen?

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

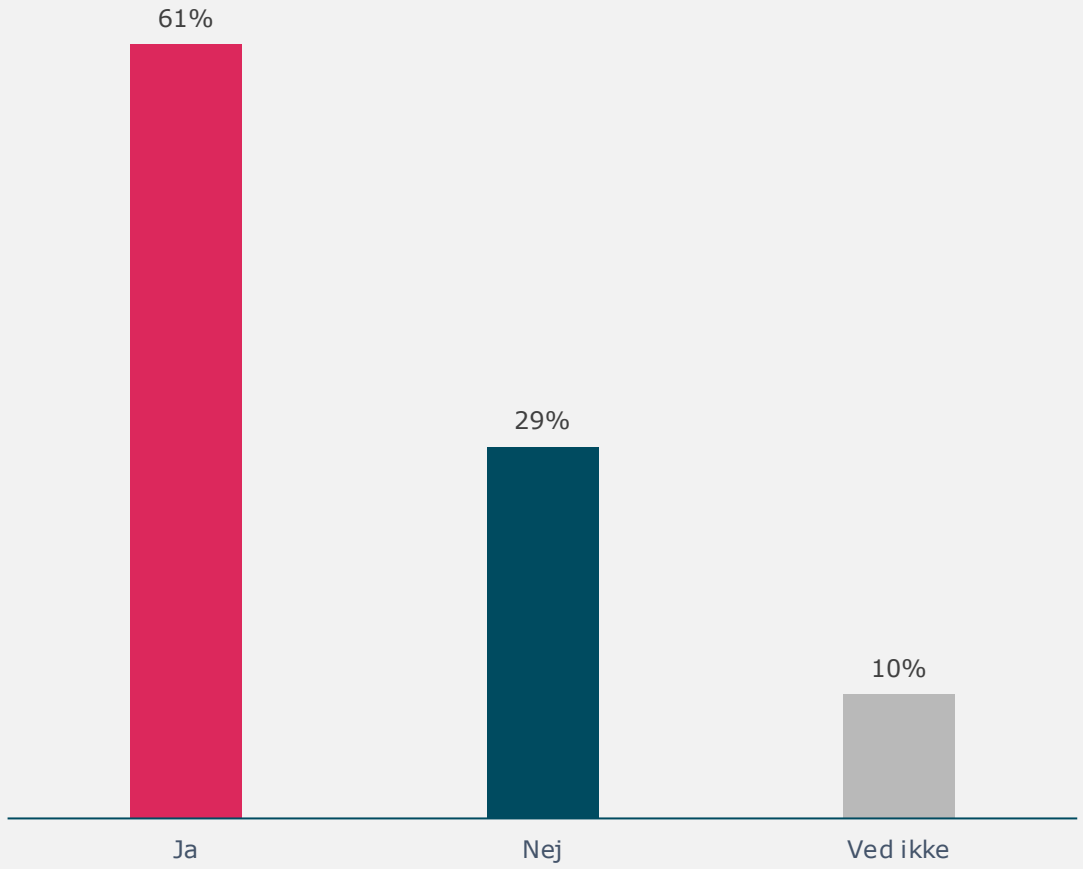

Kendskab til nye teknologier

Lidt over halvdelen af lærlinge får kendskab til nye teknologier på deres læreplads, som de ikke får kendskab til på skolen

Figur 7.21 viser lærlinge på hovedforløbets oplevelse af, hvorvidt de får kendskab til nye teknologier på deres læreplads, som de ikke får kendskab til på skolen.

58 pct. af de adspurgte tilkendegiver, at de er helt eller overvejende enige i, at de får kendskab til nye teknologier på deres læreplads, som de ikke får kendskab til på skolen. Modsat svarer 12 pct. af de adspurgte lærlinge, at de er helt eller overvejende uenige i, at de får kendskab til nye teknologier på deres læreplads, som de ikke får kendskab til på skolen.

Under fokusgrupperne udtrykker flere lærlinge, at de har fået kendskab til teknologier på lærepladsen, som de ikke har kendt til på skolen. En lærling beretter:

> "Ude på min nye læreplads købte de nye svejsere, som kunne det ene og det andet, og jeg har aldrig før hørt om en CO2-svejser, der pulsede"
> Lærling på hovedforløbet

Fokusgruppen uddyber kendskabet til nye teknologier på lærepladsen med, at de modsat også oplever, at de på skolerne får helt nye teknologier såsom robotsvejsere, men at det er begrænset, hvor meget de benyttes i undervisningen:

> "På vores skole har vi en svejserobot stående, som bliver brugt en gang på hovedforløb 3, og vores underviser vidste ikke, hvordan man skulle bruge den"
> Lærling på hovedforløbet

Flere lærlinge i fokusgruppen udtrykker i den forbindelse et ønske om, at der er et større fokus på nye teknologier på skolen.

> "Det er synd, at vi har svejserobotter på skolerne, men ikke bruger dem så meget. Det bliver mere og mere relevant, men vi lærer ikke så meget om det på skolen"
> Lærling på hovedforløbet

Figur 7.21: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Jeg får kendskab til nye teknologier på min læreplads, som jeg ikke får kendskab til på skolen

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

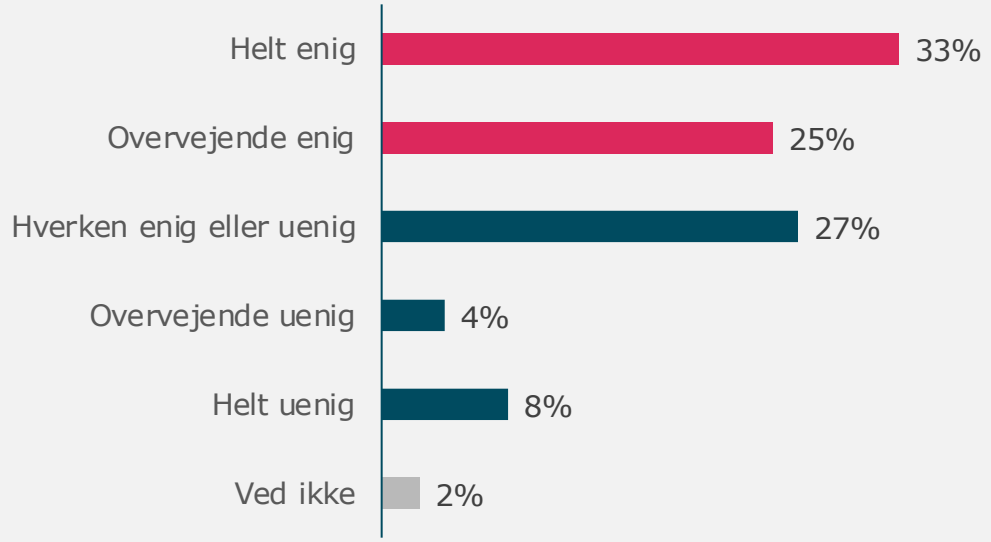

Kompetencer I

Langt over halvdelen af lærlinge på hovedforløbet føler sig generelt godt rustet til at løse arbejdsrelaterede udfordringer på deres arbejdsplads

Figur 7.22 viser lærlinge på hovedforløbets tilkendegivelser af, hvorvidt de føler sig generelt godt rustet til at løse arbejdsrelaterede udfordringer på deres arbejdsplads. 80 pct. af de adspurgte lærlinge angiver, at de føler sig godt rustet til at løse arbejdsrelaterede udfordringer på din arbejdsplads.

Modsat svarer 11 pct. af lærlinge, at de ikke føler sig godt rustet til at løse arbejdsrelaterede udfordringer på deres arbejdsplads.

61 procent af lærlinge på hovedforløbet er helt eller overvejende enige i, at de kan benytte de kompetencer, som de har opnået på skolen, til at løse arbejdsopgaverne på deres læreplads

Figur 7.23 nederst til højre viser lærlinges holdninger til, om de kan benytte de kompetencer, som de har opnået på skolen, til at løse arbejdsopgaverne på deres læreplads.

61 pct. af lærlingene har svaret, at de er helt eller overvejende enige i, at de kan benytte de kompetencer, som de har opnået på skolen, til at løse arbejdsopgaverne på deres læreplads.

28 pct. af lærlinge på hovedforløbet har tilkendegivet, at de er hverken enige eller uenige i, at de kan benytte de kompetencer, som de har opnået på skolen, til at løse arbejdsopgaverne på deres læreplads.

Figur 7.22: Føler du dig generelt godt rustet til at løse arbejdsrelaterede udfordringer på din arbejdsplads

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

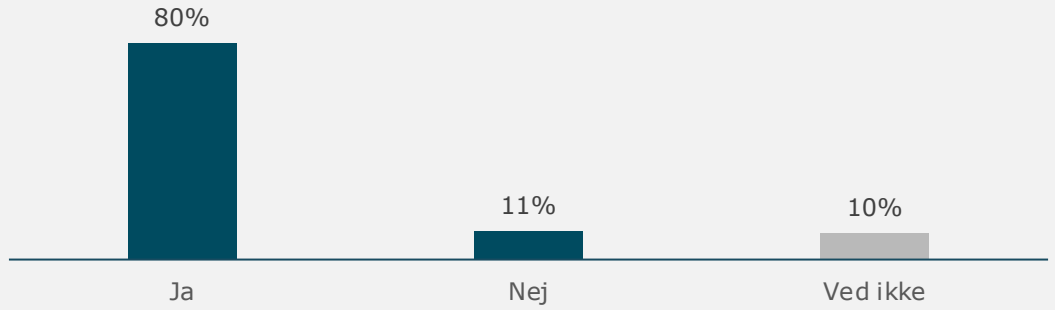

Figur 7.23: Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - Jeg kan benytte de kompetencer, som jeg har opnået på skolen, til at løse arbejdsopgaverne på min læreplads

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

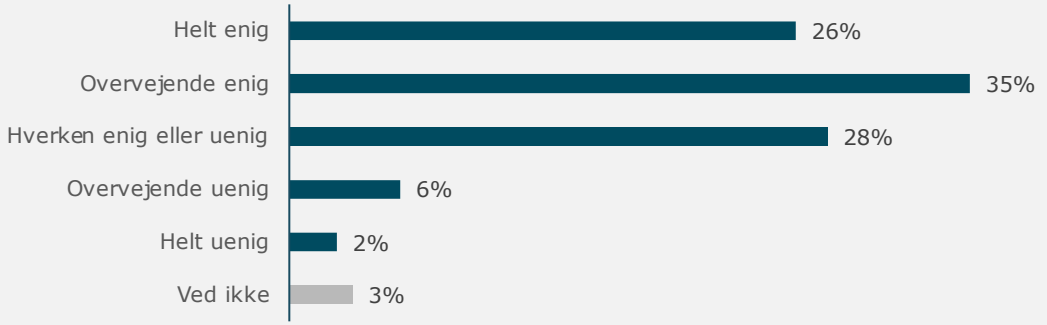

Kompetencer II

Over halvdelen af lærlinge på hovedforløbet har opnået færdigheder, de ikke synes har været relevante/nødvendige at bruge på deres arbejdsplads

56 pct. af de adspurgte lærlinge oplever, at de har opnået færdigheder, de ikke synes har været relevante/nødvendige at bruge på deres arbejdsplads. Modsat har 25 pct. af de adspurgte lærlinge svaret, at de ikke oplever at have opnået færdigheder, de ikke synes har været relevante/nødvendige at bruge på deres arbejdsplads.

Det fremgår af fokusgruppeinterviews med smedelærlinge på hovedforløbet, at den manglende relevans af færdigheder på skolen kan kobles sammen med, at den virkelighed, som de kommer ud til på lærepladsen ser anderledes, ud i form af det udstyr, der benyttes , jf. tidligere pointer på side 60-62.

> ”Vi får ikke noget med fra skolen af, som vi kommer til at bruge i praksis ved firmaet”
> Lærling på hovedforløb

Unødvendige færdigheder på skolen kan samtidig kobles sammen med forskellighederne i uddannelsens specialer, hvor det for lærlinge i fokusgrupperne italesættes, at det for en rustfri smed ikke fremstår meningsfuldt at lære færdigheder, som en sort smed skal kunne:

> ”Jeg er i lære som rustfri, og jeg kan ikke bruge det andet jeg lærer, til noget i virksomheden. Jeg synes, at jeg lærer nogle ting jeg aldrig nogensinde kommer til at bruge. Men det er der så andre der gør"
> Lærling på hovedforløbet, i lære som rustfri smed

Omvendt uddyber fokusgrupperne, at der kan være færdigheder, som kan synes irrelevante, hvis lærlingene ikke beskæftiger sig med det på deres læreplads på nuværende tidspunkt, men de ser det samtidig som en fordel, at have bestemte færdighederne med i bagagen til fremtidigt arbejde:

> ”Selvom man føler, at man ikke skal bruge det, så skal man det lige pludselig. Bukning bruger jeg aldrig i virksomheden, men lige pludselig kommer jeg et sted hen, hvor jeg skal bruge det”
> Lærling på hovedforløb

Figur 7.24: Oplever du, at du på skolen har opnået færdigheder, du ikke synes har været relevante/nødvendige at bruge på din arbejdsplads?

Antal respondenter: 123 lærlinge på hovedforløb

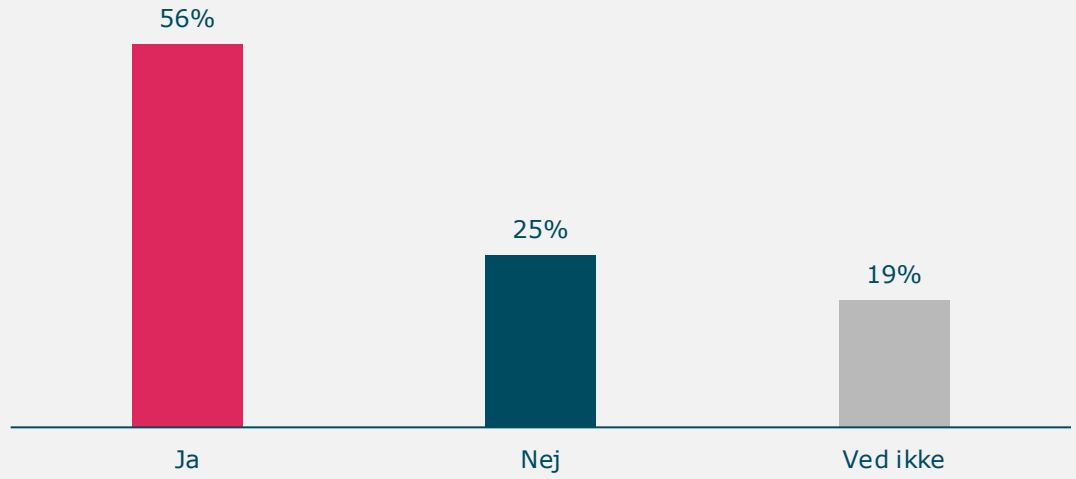

8. ANALYSENS METODE

Metode og datakilder I

I undersøgelsen er der gjort brug af både kvantitative og kvalitative datakilder, der tilsammen giver et generelt og samlet billede af smedeuddannelsen og den teknologiske udvikling i smedefaget og samtidig går i dybden med nuanceringer, som udfolder forståelsen og udvider analysens udsagnskraft.

Ekspert- og videnspersoninterviews

Der er indledningsvis gennemført dybdegående interviews med fem toneangivende virksomheder samt en konsulent fra IU. Interviews med de toneangivende virksomheder har givet et indblik i den teknologiske udvikling i smedefaget og de dertilhørende kompetencekrav. Interviewet med konsulenter har givet en dybere forståelse for Smedeuddannelsens opbygning og dennes overensstemmelse med arbejdsmarkedets behov

Ekspert- og videnspersoninterviews har haft til formål at bidrage med input til samt kvalificere spørgeskemaundersøgelserne blandt virksomheder og lærlinge.

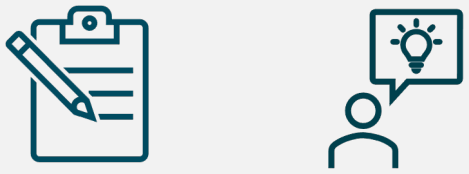

SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE FOR VIRKSOMHEDER OG LÆRLINGE

På baggrund af førnævnte er der udført to spørgeskemaundersøgelser; den ene henvendt til virksomheder og den anden til lærlinge. Der er indsamlet svar fra virksomheder og lærlinge fra alle landets regioner for at få et bredt og geografisk repræsentativt indblik i forventninger til fremtidige kompetencekrav og tilfredshed med smedeuddannelsen.

Spørgeskemaundersøgelsen blandt virksomheder har givet et overblik over forskellige virksomheders oplevelse af den teknologiske udvikling i smedefaget og dertilhørende kompetencekrav.

Herudover har spørgeskemaundersøgelsen blandt lærlinge givet et billede af lærlinges holdninger til og oplevelse af uddannelsens opbygning og specialer.

Dette har bidraget til et overordnet billede af smedefagets teknologiske udvikling og smedeuddannelsens opbygning, som har hjulpet med at afklare hvilke spørgsmål, der var særligt udslagsgivende, som derefter kunne bruges som et pejlemærke for hvilke tematikker, der var særligt relevante at dykke ned i, i de efterfølgende interviews.

Metode og datakilder II

Interviews med virksomheder
Efter udførelsen af spørgeskemaundersøgelserne er der afholdt fem opfølgende semistrukturerede interviews med forskellige virksomheder, efter deres tilkendegivelse i spørgeskemaet, om at ønske at deltage i et interview.

Gennem virksomhedsinterviews har vi kunne opnå en dybdegående indsigt og nuanceringer i virksomhedernes svar fra spørgeskemaet og dermed øge forståelsen for, hvilken retning virksomhederne bevæger sig i i forbindelse med den teknologiske udvikling, og hvad det betyder for medarbejdernes kompetencer.

Interviewene var af en varighed på ca. 30 minutter og blev foretaget online.

FOKUSGRUPPEINTERVIEWS

Som led i den kvalitative del af analysen er der udført to fokusgruppeinterviews med 4-5 lærlinge, som på samme måde havde tilkendegivet i spørgeskemaet, at de ønskede at deltage i et opfølgende fokusgruppeinterview.

Gennem fokusgruppeinterviews har vi kunne samle op på resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen og efterprøve disse hos lærlinge, for at få et indblik i de forskelle og ligheder i svar og oplevelser af uddannelsens opbygning.

Kontakt

Rapporten er udarbejdet af Moos-Bjerre A/S
Telefon: 3311 1101
Vartov, Farvergade 27L, 1463 København K
2023

Henvendelser angående rapporten kan rettes til:
Michael Moos-Bjerre
Telefon: 2624 6806
E-mail: michael@moos-bjerre.dk